

ՏՐԱԿՏՈՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԵՄՈՔՐԱՏԻԿԱՆ ԶԵՆԻՏ

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԶՄԻՆՈՒՆԻԱ ՈՒՐԱԹ 1 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 1848

ԹԻՒ 321

ՆԱԽԲԵՆ ԵՆԻՐԵՐ

Կատարելու պահի 23 Սեպտեմբերի

Թեպետեալ ընդհանրապէս կը յուսացուէր թէ Վալարայի գործերը բարեկամօրէն պիտի լսուին նաեւ, սակայն դժբաղդովեամբ խառնակիչ մարդոց դրդուածութեամբ փոխադարձ գործադուհի տոտացան այս գործերը, և օսմանեան կառոււորութեան գործը հրամանատարութեամբ Լոմեր փաշային սեպտեմբերի 14-ին պարտաւորեցան մտնել ՚ի Պուրքէշտ փեմախայլ Ֆուատ էֆէն տիին հետ: Վալարայի գործերը որ յիշեալ մարդաբանքին ձեռնարկը կը գտնուէին, ուրտեղէր նաեւ մօրիւ թէ՛ առժամանակեայ կառավարութեան պատերազմի պաշտօնեան, կրակ ըրեր են օսմանեան գործը վրայ, որոնցմէ 10-12 հոգի ըստ պաներ են: Եւս անարժան վարմունքին դէմ, Ֆուատ էֆէնտիին և Լոմեր փաշան պարտաւորեցան հրաման տալու իրենց իշխանութեանը տակ եղած գործերուն որ թնդանօթ արծակին ձմերաւ նոցին վրայ միայն: Ուստի մէկ ժամէն ետք անոր մէջ գտնուած զօրքը անձնատուր եղան, և կրտեն թէ պատերազմի պաշտօնեան ձեռք անցնելով բանոր դրուեցաւ, և այս կերպիւ հասարակաց հասկոտութիւն վերադարձուցաւ: Ուստաց զօրքն ևս հրամանատարութեամբ Տիւհամէլ գորսպետին մինչեւ ցայսօր մտած պիտի ըլլան Պուրքէշտի մէջ:

Կայսերական հրովարտեալ հետեւեալ փոփոխութիւնները եղան:

Վսեմափայլ Կատարելու էֆէնտիին՝ որ հասարակաց դատաւարակութեան ժողովոյն անգամ է, տէրութեւ բժշկապետ և Կալաթա Սերայի գլխավոր վերատեսուչ անուանեցաւ փոխանակ իմա յիւլ էֆէնտիին:

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ԵՆԻՐԵՐ

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

Կարգադրական նամակին, որ յոգաբարձութեան բոլոր կառավարաց և պաշտօնաւարաց:

Տէրութեան բոլոր գործակալաց վրայ դրուած պարտաւորութիւնները իրենց աչքին առջեւ բերելու զեղով, նմանապէս ցանկալով աղէկ մը ի մօցնել անոց թէ միջոցի մեծ պատասխանատուութիւն կայ օրինաւորաց գտնուողներուն վրայ, կը փութանք բանի մը հարկաւոր պատուէրներ տալով՝ հետեւեալ ազդարարութիւնները հաղորդել անոց:

Օգոստոսի 1-ին և առատագուծ մեր Կայսեր բարձր ինժամաց հաստատուն նպատակը այն է, որ իւր բոլոր հպատակները իւր հայրական գաւազանին տակ հանգիստ և պարկեշտ կեանք մը վարեն և ամէն կերպ բարօրութեան մէջ ապրին՝ ազատ ըլլալով բռնութիւններից և հարստահարութիւններից: Եւ այս պատճառաւ Կայսերական Լոմեր եղբէն ՚ի վեր՝ վեհափառ Սուլթանը Վստուածային աղբեցութեամբ մը փութացաւ նոր օրէնքներ հաստատել թանգմանի խալիքէ անուամբ, որուն վախճանն է պահապանել մարդոց իւր մեծագին բաները որ ունի այս աշխարհիս վրայ, պահելն կեանքը, պատիւը և ստացուածքը: Եւ յիշելի այս օրինաց հաստատութիւնը ար-

(Վ) Եւս մարդասիրական նամակին վրայ մեր նախընթաց թերթից համառօտ յիշատակութիւն ընելն ետք, արժան համարեցինք հոգիներ թարգմանելով զայն հրատարակել, որպէսզի բոլոր հայալոյս հասարակութեան միտքը աղէկ մը տպուորութիւն առաւարտ Կայսեր առատագուծ և վեհափառական ինժամը, որ ունի իւր հպատակաց վրայ առհաստատ:

Սուրբ պէյը՝ Կայսերական գործառնաց վերապետ չկարգեցաւ Օթէր էֆէնտիին տեղը, ուրուն ուրիշ պաշտօն մը յանձնուեցաւ:

Քիտաթի փաշան, որ անցեալները Լոմերի գետ պան կարգուած էր, արդարութեան բարձրագոյն ժողովոյն անգամ անուանեցաւ, և Լոմերի գետպանութեան պաշտօնը Սէհմէլ փաշային յանձնուեցաւ, որուն շատ ժամանակ է Վրիգալայի կառավարութիւնը տրուած էր:

Վելմէլ էֆէնտիին՝ Վալարայի կառավարչ անուանեցաւ փոխանակ Վելմէլի պէյին:

Շաքիր էֆէնտիին՝ Երկրագործութեան ժողովոյն անգամ կարգեցաւ:

Կալաթայի բանտերուն կառավարչ Շիւսէյին պէյը՝ Կալաթայի ոստիկանութեւն (փոլիսի) գլուխ դրուեցաւ:

Սուտագա էֆէնտիին՝ Պէյոզլուի ոստիկանութեան գլուխ կարգեցաւ փոխանակ Սուտագա էֆէնտիին, որուն նախահաղորդի զիւանապետ (փանոտար) տեսչութիւնը յանձնուեցաւ:

Վելմէլ պէյը, որ Կալաթայի կառավարչն էր նախահաղորդի զիւանապետ տեսչէն էր փոխանորդաբար, նախարարին վերակացու և Կալաթայի ու Պէյոզլուի ոստիկանութեան գլխաւոր վերապետ չանուանեցաւ:

Վալարայի իշխանը, որ Բարձրագոյն Վրան լիակատար իշխանութիւն ունեցող արտաքոյ կարգի գործակալն էր ՚ի Լոմեր, նոյն պաշտօնիւ Փարիզ պիտի երթայ:

Սուրբ Սուլթանը, որ նմանապէս լիակատար իշխանութիւն ունեցող արտաքոյ կարգի գործակալ էր Վելմէլի մէջ, նոյն պաշտօնիւ Վելմէլ պիտի երթայ Շէքիւ էֆէնտիին տեղը:

Վելմէլի գետպանատան խորհրդոյ բարտուղար (Օման էֆէնտիին յանձնուեցաւ, որ փոխանորդաբար կառավարէ գետպանատան գործերը:

Դէն ջնջեց շատ տեսակ խիստ և բռնական միջոցներուն գործադրութիւնը, բողոքովն անհետ ընելով չարաորանքը և անվարձ ծառայութիւնը (անկարիա): Սուտի գոհութիւն Վստուածոյ շատ տարիներէ ՚ի վեր չտեսնուիր այն անիրաւութիւնները և հարստահարութիւնները, որոց յիշատակը անգամ մարդոց սիրտը կը տարապիցնէ:

Վանի որ բարեկարգութիւնը կը տարածուի և կը զօրանայ, իւրաքանչիւր հպատակ կրնայ իւր բնակարանը հանգիստ և բարեկեցիկ կեանք մը վարել իւր ընտանի գործոց վրայոք զբաղելով աւանդին ապահովութեամբ, և միւս կողմէն տեսչութիւնը յառաջդրէ մարդերու թիւն մը կը տանայ և անոր եկամուտը կ'աճի, ուստի այս բոլոր բարեբարութեանց համար անդադար մեր գոհութիւնը և շնորհակալութիւնը կը մատուցանեմք ամենակարողին Վստուածոյ:

Տէրութեան գործակալները, որոնք մտերիմ սիրով կը փութեն վրաւարտութիւնը, հարկերը և աղքատ, հոգաւոր չափ կ'աշխատին մատակարարել ժողովրդոց հանգստութիւն և բարօրութիւն, որ բարեկարգութեան և արդարութեան գործադրութեան յառաջդրուած և նմանապէս հոգ կը տանին համաձայն իրենց ընթացքը հաստատուած օրինաց նպատակին, արգիլելով միշտ որ և իցէ բռնական գործողութիւն:

Ի վերայ արդ ամենայն Բարձրագոյն Վստուած զժողովոյ թեմամբ իմանալով, թէ նահանգաց մէջ գտնուող գործակալներուն մէջէն, ոմանք չմիտնալով ճշմարիտ նպատակը նոր օրինաց բաւական յաջողակութիւն և սեպակալան տեղեկութիւններ չունենալուն համար, ոմանք թէ և յաջողակա-

Տէրութեան նախորդ բժշկապետ իմանալ էֆէնտիին՝ արդարութեան բարձրագոյն անգամ անուանեցաւ:

Վրապիգանի նախորդ կառավարչ Սամայիլ փաշան՝ Վրապիգանի կառավարչ կարգեցաւ:

Սիւսթէմ փաշան, որ Վրապիգանի կառավարչ կարգեցաւ էր, Վելմէլի կառավարչ անուանեցաւ:

Վանիայի նախորդ կառավարչ Վելմէլ փաշային՝ Կարապուրտի կառավարչութիւնը յանձնուեցաւ:

Վսեմէլի նախորդ կառավարչ Օթիս պէյը՝ Վրիգալայի կառավարչ կարգեցաւ միւս չեւրութեան ատորձանով, և Վսեմէլի կառավարչութեան պաշտօնը Վրիգալային յանձնուեցաւ:

Սիւսթէմի շատն փաշան՝ Վելմէլի կառավարչ անուանեցաւ:

Վրապիգանի կարգէն կը գրեն թէ Վանիայի (Վսեմէլ) յոռնոց Վրապիգանը անցեալ ամսոյ 25-ին իւր բնակարանին հօրին մէջ խղճուած գտնուէր հասանց յոյսերի ըրալու այս դժբաղդ զիպուածին պատճառը և պարագաները:

Թեպետեալ իւր մէջ լուրերը կը ծանուցանեն թէ քոյրուան կոտորած կընէ յիշեալ քաղաքին մէջ:

Սուրբ Կառավարչ մի գերապատիւ Վալարայի արքեպիսկոպոս, նմանապէս Պրուսիայի առաջնորդ գերապատիւ Վերդ արքեպիսկոպոս ամսոյ 9-ին որջմբ հասան ՚ի Կատարելու պահի՝ սուրբ Վելմէլի միտնէն գալով, ուրտեղ գացած էին եպիսկոպոս տութեան առաքելական ատորձանը ընդունելու:

Սուրբ Կառավարչ մի վանաց փոխանորդ արժանապատիւ Վերդ ծայրագոյն վարդապետը սեպտեմբերի 20-ին Վրապիգանի շրջանաւոր Կառավարչութեան մեկնեցաւ սուրբ Վելմէլի երթալու, որպէսզի եպիսկոպոսութեան ատորձանին արժանի ըլլայ: Սինչև յիշեալ արժանապատիւ հո-

թիւն և տեղեկութիւններ ունին, բայց հարկ տու թեան անիրաւ բաղձանքն գրգռեալ կամ չուզելով արդարութեան ճանապարհին մէջ քաղել, ոմանք վերջապէս անհոգութեամբ իրենց պարտաւորութիւնները ճշդիւ չկատարելով, կը շարունակեն ՚ի գործ դնել կամ թոյլ կուտան որ ՚ի գործ դրուին կերպ կերպ անիրաւութիւններ և հարստահարութիւններ, Բարձրագոյն Վստուած, կրտեն, այս ամէն անկարգութիւնները լուրով հարկադրեցաւ անաչառ միջոցներ գործադրել որ պէտքի այս օրինակ օրինաւորութիւնները անմիջապէս դադարեցնեն, և անոց միւսանգամ պատահիլով անկարգի ընէ: Սուտի Կայսերական հրամանագրոյն համեմատ կը հրատարակեմք առաջիկայ նամակս, որով կը յայտնեմք ամենուն որ, թէ և յանցաւոր մը ամենին ինչ ազատ պիտի չմնայ դատաւարութեան, սակայն որ և իցէ պարագայի մէջ մէկու մը չարաբարեց պիտի չըլլայ, կամ մեր կրօնական և քաղաքական օրինաց դէմ եղած սքանկ մը պիտի չտրուի:

Օմանգան կառավարչները և գործակալները մեր կրօնական և քաղաքական օրինաց հրամանին համեմատ սատիկ պատիժները տալով մարդասպանաց, գողերուն, աւազակներուն և ուրիշ չարագործաց, կը պարտաւորին միանգամայն հսկել պարկեշտ հպատակաց հանգստութեանը և սպառնալութեանը վրայ:

Վանաց արժանապատիւ վարձատրութեան ոչ որ կարող պիտի ըլլայ բռնի ծառայութիւն մը ընել տալ մէկու ինչ պատճառաւ, որ ըլլայ:

Կառավարչութեան եկամուտ ծախսու առնողները (իւրիզամբ) իշխանութիւն պիտի չունենան ար-

տամբութեան գրգռիչ պատճառ մը եղաւ Պրանք-
ֆորդի մէջ : Վանդի ամսոյ 4-16ին նիստին մէջ
վերստին մանրամասն քննութիւն ըլլալով այս ծա-
նոր խնդրոյն վրայ, յիշեալ վիճակագրութեան մը
ընդունուեցաւ ազգային ժողովոյն 237 անդամոց
հաճութեան քուէովը : Իսկ այս որոշման հակառակ
քուէ տուող պատգամաւորաց թիւը 236 հոգիի
կըհասնէր : Արդէս և իցէ այս երկրորդ որոշումը
մեծ գրգռութիւն պատճառեց ժողովրդեան մէջ
որոնցմէ 5000 հոգիի չափ մէկ տեղ ժողովուրդ
վճռեցին որ զինադադարումը ընդունող պատգա-
մաւորները Վերամանկ ժողովրդոց մասնիչ համա-
րուին , և կուղէին որ այս որոշումը իսկոյն բոլոր
Վերամանկ մէջ հրատարակուի : Վայց կառա-
վարութիւնը այս միջոցի բաւական զօրք բերել
տուաւ դուրսէն՝ ազգային ժողովը պաշտպանեալ
համար , ի վերայ այս ամենայնի արեւմտահայեր
դուրս մը պատահեցաւ ժողովրդեան և կանոնաւոր
զօրոց մէջ , և ուրիշ մեծագոյններէն ի դատ՝ ի
նոյնի իշխանը և Վերամանկ գնդապետը , որ
ազգային երեսփոխան էր , զոհ եղան այս ապր-
տաւորութիւն : Այս դժբաղդ դիպումոց պատ-
ճառաւ Պրանքֆորդ քաղաքը անմիջապէս պա-
շարման վիճակի մէջ դրուեցաւ , և զինուորական
օրէնքները սկսան ի գործ դրուիլ : Բոլոր ընկե-
րութիւնները առայժմ արգելուեցան , և սաս-
տիկ հրաման տրուեցաւ անոց անդամները որ ժո-
ղով չընեն : Վաղաքը լեցուն է զինուորներով , և
քննութեան ժողով մը հաստատուեցաւ որ յան-
ցաւորները երեւան հանեն , և անոց դատատա-
նը ըլլայ ըստ օրինաց :

Բարձրագոյն Յօաննէս արշիդուքսը յա-
տարարութիւն մը հրատարակեց . որով ազգու-
կերպիւ մը կըծանուցանէ գերմանացի ժողովրդոց,
թէ իրենց քաղաքական ազատութիւնները պիտի
պաշտպանեն ամենայն զօրութեամբ : Ի վերայ
այս ամենայնի թէ անիշխանութիւնը Վերմա-
նիայի մէջ մտնելու ըլլայ , այն ազատութիւնները
բոլորովին պիտի կորսուին : Այլապէս էս իմ
ծանր պարտաւորութիւններս կըծանալմ , զորոնք
հաւատարմութեամբ և կատարելութեամբ ի գործ
պիտի դնեմ ըստ , բարեմիտ և խաղաղութեան
դաքստեց գործակցութեամբ :

ԱՒՍՏՐԻԱ . Վիեննա , 14-26 սեպտեմբեր : Եւրոպական
մը ի վեր գրգռութիւն մը կըտեսնուի մայրաքաղաքին
մէջ , և ոմանք կըխախտեն թէ փութով մըն ալ
կրնայ ծագիլ . քանզի կերէի թէ կառավարու-

մի , յորում էին միջանակէն , ի կատարել երդոյն
մի ոմն յաշակերտաց ելեալ յամպիոնն ատենա-
խօսեաց հայկական բարբառով , և այնպիսի ազգու-
ն. սրատու չկերպիւ , մինչ արտասուել բազմաց
ի հանգիստականաց : Ի միջավայրն ատենարանու-
թեան բացաւ վարագոյն . յետոյ որոյ կային
փառաւոր և վեմ գծաբութիւնք մանկանց : Ի
վերջանալ ատենախօսութեան մանկունք , սկսան
երգել երգս քաղաքապետաց , և յայտմ միջոցի
բաշխեցան միջանակէն . և յետ արագ և արագ
թեան ալ ոմն ի մանկանց ատենարանեաց գաղ-
ղիարէն բարբառով ընդ որ ծափս հարին ուսում
նական գաղղիարէն , Յետ ատենախօսութեան միւս
անգամ անդէն սկսան մանկունք երգս ներ-
գաղղիարէն երգել մաղթելով յԱստուծոյ շնոր-
հել ամենայն երախտաւորաց ազգիս կեանս եր-
կարս և բարեբաղդս : Այսպիսեալ կատարեցան
հանգէսն , և մանկունք երգելով դարձան ի
հանգստարանն :

Բերլինութիւն ազգասիրաց զեհաւաստիկ նշոյլ
առաջնոց բարգաւաճութեան ազգիս մերոյ ակն
յանդիման տեսանի ճառագայթեալ :

Ուրախութիւն հայրենասիրաց զի յոյս մեծ և
ակնկալութիւն անպատիր ընծային մեզ աշակերտք
ձեմարանին ի վերանորոգել զնախնի փառս և
զպարծանս մեր : Ուստի մնայ մեզ առ բարձրեալն
Իստուած վերացուցանել զճերմեռանդ մաղթանս
մեր , զի ըստ անբաւ գթութեան իւրոյ ողորմեցի
մեզ և մինչ ի յաւիտեան հաստատուն պահեցէ
զազգային ձեմարան ի զարգացումն մանկանց
Հայաստանեայց :

Ն. Օ. Կրիստի Պօղոսեան :

Թիւնք քանի որ կըզօրանայ կուղէ կամոց կամոց
էտ առնուի իւր տուած ազատական սահմանա-
դրութեանց մէկ մասը , և այս պատճառաւ
Աստուծոյ պաշտպանութեան տակ եղած զանա-
զան ազգայնութեանց մէջ խռովութիւնը և աղ-
մուկը անպակաս է : Հունգարիան շատ դժգոհ է
Աստուծոյ կայսրէն , որ ամենին սիրով չընդու-
նեց յիշեալ ազգին աղերսագիրը և պատգամա-
ւորները : Երանք 150 հոգի էին և առաջնորդու-
թեամբ իրենց մէկ եպիսկոպոսին Վիեննա եկան ,
որպէսզի Հունգարացի ազգին վրայ կայսր ու-
նեցած դիտաւորութիւնները աղէկ մը իմանան ,
Բաղնիսի յայտարարական թղթեր Վիեննայի
պատերու վրայ փակցուցած էին անցեալները ,
նմանապէս ժողովրդեան մէջ ևս մեծ թուով առ-
բածեցին : Այս յայտարարութեանց վերնագիրը
այսպէս էր . Պէտք է որ պապին Հռոմէական , ապա
իւր Վատիկան պապի իրենց : Այն այս աղմկայող
ցոյցերը , ինչպէս որ կըտեսնուի , հանգարտութե-
ն խաղաղութեան նշաններ չեն , և ժամանակը
պիտի յայտնէ թէ ինչ վիճակն կրնան ունենալ :
Այնոյ 6-18ին Հունգարացոց ազգային խոր-
հրդարանին կողմէն ուրիշ պատգամաւորներ ևս
եկան , որոնք խառնաձեռն և Հունգարացոց
մէջ եղած վէճին վրայ կուղէին խօսիլ Աստուծոյ
ազգային ժողովոյն , բայց այս ժողովը չուղեց ա-
մենեւին ընդունել զիշեալ պատգամաւորները ,
պատճառելով թէ ինքը պատգամաւոր ընդունե-
լու իշխանութիւն չունի , և թէ այս իշխանութիւնը
միայն կայսր կըկերպրէր :

Իշխանի մէջ մեծ պատրաստութիւններ կըտես-
նուի թշնամոյն , այսինքն խառնաձեռն յար-
ձակման դէմ դնելու համար : Պաթիանի կոմսը
նորէն պաշտօնէն զահեղեց կարգեցաւ և ամեն
հարկաւ որ միջոցները ի գործ կըգործէ այս մա-
րաքաղաքը պաշտպանելու համար : Ի վերայ այս
ամենայնի խառնաձեռն կուսակալ (պան) Էլ-
լաչի Պարոնը գրեթէ 75-000 զօրքով Հունգարիա
մուտ երէք կողմէ յառաջանալով , և հունգա-
րացի կանոնաւոր զօրք Նէլաչիէն կողմ անցան ,
ուստի Իշխանի կառավարութիւնը հրաման հանեց
որ նոր զօրք ժողովուի :

Թէպէտեւ Էլլաչի կուսակալը Աստուծոյ օգտին
համար կաշխատի , սակայն կերէի թէ Վիեննայի
խորհրդարանը կատարեալ փտահութիւն չունի
անոր հաւատարմութեանը վրայ , և այս պատճա-
ռաւ հրաման տրուեցաւ զօրաց , որ Իստրիա եր-
թան , ուրտեղ Թէլեքի կամին հրամանատարու-
թեանը տակ պիտի մնան :

Աստուծոյ Սերմայի և խառնաձեռն երկր-
ներէն մէջ ծանր երկպառակութիւններ կան .
քանզի Յովսէփ անուն Պատրիարքը զօրաւոր կու-
սակցութեան մը գլուխ է , որ միայն Սլաւոնի
ազգայնութիւնը կանգնէ կուղէ . իսկ ուրիշ կու-
սակցութիւն մը , որուն գլուխորդ Սերմայի
բովիչ Կրեկէն անձն է , Աստուծոյ տէրութեան
ամբողջութիւնը կըպաշտպանէ :

ՔԱՆԱԾԱՆ ԽԱՐԻՔ

Չմիւսնիս , 1 հոկտեմբեր :

Կոստանդնուպոլսէն կըգրեն թէ ամենապատիւ
տէր Ստամբուլ սրբազան Պատրիարքը անձնական
տեղափոխութեան պատճառաւ իւր պաշտօնէն հրա-
ժարուելու է , և ազգային գերագոյն ժողովը անոր
այս հրաժարական ինքնազուրկութիւնը կողմ
էնդ հանուր խորհուրդ մը ըրեր է . ուրտեղ ներ-
կայ էին բոլոր ազգապետ Վիլայեթ , Տատեան ար-
քուշի վաւագայեց , արքուշի ճարտարապետը ,
արուեստաւորաց ընկերակցութեանց (էսնաֆ)
գլխաւորները , նմանապէս հասարակ ժողովրդեան
երեւելիները : Այս ժողովոյն մէջ Բարձրագոյն
Իրան հրամանաւոր ներկայ էր նաեւ արժանապա-
րժեշէք Էֆէնտին , որ արտաքին գործոց պաշտ-
նատան գլխաւոր գործակալներէն մէկն է : Աւստի
ժողովականաց մեծագոյն մասին հաճութեամբ
Ստամբուլ և Էլզոնիոյ առաջնորդ ամենապա-
տիւ Յակոբոս սրբազան արքեպիսկոպոսը Կոստան-
դնուպոլսոյ Պատրիարք ընտրուելու է . որ ինչպէս
յայտնի է , ուրիշ անգամ ևս այս բարձր պաշտօնը
ի գործ դրաւ մեծ խոհեմութեամբ և արժանա-
ւորութեամբ :

Մեծապատիւ Տատեան Յօաննէս ամիրայի
իւր բնական և աշխոյժ ազգասիրութեան շարժ-
եալ , ազգու և միանգամայն սրտառու չ ատենա-
բանութիւններ ըրեր է յիշեալ ժողովոյն մէջ ի
սէր և ի միաբանութիւն յորդորելով զամենք .
ուսկից միայն կախեալ է ընդհանուր ազգին օգու-
տը և ամէն կերպ յառաջագինութիւնը : Այս
օրինակ վեհանախան և ազգասիրական յորդու-
րանքը խիստ բարի տպաւորութիւն մը ըրեր է յիշ-
եալ ընդհանուր ժողովոյն բոլոր անդամոց վրայ :
Հիւսիսային թերակղզի կըզարուկանային միջախո-
տանգնուպոլսոյ մէջ : Սեպտեմբերի 23ին հինգ
շաբթի իրիկունը Վաթիկան ըստուած թաղը հըր-
դեհ մը պատահեց և 4-5 ժամու մէջ 300 առ-
նի չափ հրոյ ճարակ եղեր է : Հետեալ օրը մի-
ևնոյն թաղին մէջ ուրիշ հրդեհ մըն ալ պատա-
հեց է , բայց այս անգամ բարեբաղդութեամբ
միայն 30 տունի չափ այրեր են :

Ազգայնորդ բարձրագոյն Վարդապետ Կարապետ
խորհրդոյ քարտուղար յարգաւոր Վարդապետ
Էֆէնտին անցեալ շաբթուաւ տաւորական շաբ-
նաւով Կոստանդնուպոլսէն հասաւ Էլզոն . ուր
տեղ քանի մը շաբաթ միայն մնալով , պիտի մեկնի
Վիեննա գործարարական համար :

Թէհրանէն և կամ լուրերը կըծանուցանեն
թէ Պարսից թագաւոր Մէհմէտ Շահը որ 43
տարեկան էր , կաթուածի տառտիկ հարուածով
մը օգոստոսի 25ին մեռեր է իւր մայրաքաղաքին
մէջ , և անոր տասնեութ տարեկան մեծ որդին
Վիլհելմ Վերտին Սիրքա իշխան , որ լուր
պետական նահանգին կուսակալն էր , յիշեալ ամ-
սոյ 29ին Պարսից թագաւոր կարգուելու է Վա-
րէթի մէջ , և սեպտեմբերի 2ին քանի մը դուռն-
գործով ճանապարհ ելեր է Թէհրան երթալու :

Ռուսաց և Նիգիլոյ տէրութեան գործակալնե-
րը , նմանապէս Վաղիկոյ հասարակապետութեան
գործակալ մօսկա Տանո , որ յիշեալ տէրութեան
կողմէն ընծաներ կըտեսնուի Շահին համար արդէն
Վաւրէթ հասած ըլլալով , ուղեկից եղեր են նոր
Շահին Թէհրան երթալու համար :

Պարսից տէրութեան առաջին նախարար Շաքի
Սիրքա Վաթիկ , որուն ձեռքն էր գրեթէ բոլոր
կառավարութեան ամեն , իւր պաշտօնէն զրկուել
է , և անոր փոխարէն առաջին նախարարութեան
բարձր պաշտօնը Սիրքա Սադիկին յանձնուել է ,
որ ինչպէս յայտնի է , Շահին կողմէն անցեալ-
ները գործակալ կարգուած էր ի Վարին Տաճ-
կաստանի և Պարսից մէջ պատահած վէճը ի կար-
գի դնելու համար : Այս երեւելի անձին համար
կրնան թէ խոհեմ քաղաքագետ ոմն է :

Մերիկ Վատիկ Սիրքա , որ նոր Շահին հօր
եղբայրն է , կուսակալ կարգուել է Վարդապետ
կան նահանգին որուն մայրաքաղաքը Վաւրէթ է :
Այսպիսով Պարսկաստանի հանգստութիւնը բար-
ւոր վիճակի մէջ է եղեր :

ԱՌԵՒՏԵԼԵՆ ԼՈՒՐԵՐ

Չմիւսնիս , 1 հոկտեմբեր :

Հաւատարմութեան մը զլուսւոր տպարանոց գիները .
Վիեննա : Սիւր կուղի , և հարկաւ կողով չափ
ծախուեցաւ 91-92 զուրուշի չէքին :

Ստամբուլ : Վաճառքի կուղի . Իրթի 12 հա-
ղար քիւլէ տպարան ծախուեցաւ 32-33 զուրուշի
քիւլէն նաւուն մէջ աւանդելու պայմանաւ :

Վիեննա : Վաճառքի կուղի . Իրթի 57-59 փարայի
օխտ . և այս գինով շատ տպարանք ծախուեցաւ :

Յորթն : Այսօրուան արժեքը 19-24 1/2 զուրուշի
է . քիւլէն ըստ տեսակին , իսկ գարիին գինը 7 3/4
էն մինչև 8 1/2 զուրուշի :

Թիւրք : Վիշապարանք կուղի , և ըստ տեսակին
կըծախուի 117-155 զուրուշի կենդանաւոր : Իսկ
Էլէթ ըստուած պատուական թուղթ 180 էն մինչև
265 զուրուշի կըծախուի : Սինչի . ցայսօր եկած
թուղթի գումարը 6700 բեռնի գրեթէ հասաւ :

Տորթն : Այսօրուան արժեքը 220-225
զուրուշի կենդանաւոր ըստ տեսակին :

Իսահիլ : Բաւական տպարանք կայ , և գիւրու-
թեամբ կըծախուի 450-470 զուրուշի 100 օխտն :

Հրատարակել և տէր տպարան ,

Վ. Կոստի . Պալատական :